

REALIDADES AVANZADAS.

UN ESPECULADOR, UN VOT

Xavier Padullés

Direcció: Simona Levi i Marc Sempere. Intèrprets: Judit Saula, Elisa Blanco, Simona Levi i Marc Sempere. Textos: Simona Levi, Josian Llorente, Stupid Feats, Marc Sempere, Sophie Borthwick, Juan Crek, Leo Martín, Agnès Mateus, Maite Fernández, Judit Saula, Albert Plans, Elisa Blanco, Bruno Hansel. Música: Jordi Bello. Videoescenografia: Obsolet, Iban Arnau, Joan Argemí. Investigació i interacció: Eloi Maduell. Vídeo en directe: Mia Makela. DVD-web i interactius: Josian Llorente, Simona Levi, Gloria Mèlich, Mario theBoom, Obsolet, Maria Martínez Tuñón. Fotografies: Oriana Eliçabe. Atrezzo i llums: Cube. Maquillatge: Núria Ortega. Assessorament jurídic: Buffet Almeida, Jaume Asens, David Bravo. Producció: Hangar, Maite Fernández, Anabel Labrador, Alf Toledano. Aula Magna de la Facultat de Filosofia i Història de la Universitat de Barcelona, 28 de març de 2007.

En el panorama teatral català, i especialment barceloní, podem trobar diversos circuits de teatre. Com ja vam indicar en anteriors números d'aquesta mateixa revista, tenim un primer circuit de teatres oficials, un segon de sales comercials, un tercer que són les alternatives, un quart que són les sales independents i un cinquè circuit que són els espais alliberats. La diferència que hi ha entre el quart i el cinquè circuit a voltes és indeleble, ja que existeixen, entre tots dos, ponts de diàleg, de comunicació i de transmissió de coneixements. Una de les diferències més evidents estaria en el fet que el cinquè circuit cerca l'alliberament d'espais tancats o amenaçats tot desafiant la legalitat vigent. Les seves raons són les de poder obrir la cultura a la gent, fent-la el màxim de participativa i democràtica, on l'autogestió —un element que comparteix amb el quart circuit— serveixi per mantenir la independència a escala de creació. Lluny de supeditar-se a les exigències del mercat o a una llei restrictiva que intenta controlar la cultura tot burocratitzant-la, aquests moviments lluiten per crear espais autònoms, com, d'altra banda, hi ha en altres ciutats europees, amb centres d'aquest tipus més que consolidats. Sembla, però, que l'Ajuntament no està per a aquests afers; fa uns mesos, a Barcelona, vam poder comprovar aquesta problemàtica de manca d'alternatives municipals amb l'expulsió dels diversos grups que formaven La Makabra a Can Ricart.

Un altre moviment cultural que cal tenir en compte és el de l'Espai Alliberat per la Cultura, els membres del qual, com tots recordarem, van okupar el Teatre Arnau i El Molino. En el seu ideari es feia una reflexió tan certa sobre la cultura a Barcelona com aquesta: «en nom d'aquesta cultura de marca i a cop d'ordenances cíviques d'excepció, es vol acabar amb els espais culturals crítics, autònoms, experimentals o dissidents». I, finalment, denunciaven la desprotecció del

creador: «Perquè els intermediaris d'aquest gran negoci cultural s'enriqueixen en nom de la protecció dels drets d'autor quan en realitat l'últim que protegeixen són els creadors». Malgrat que tot sovint els vulguin criminalitzar, són uns moviments de protesta i de revolta pacífica. La seva utilitat social resideix en la denúncia pertinaç que fan contra l'especulació immobiliària, el mileurisme dels joves, la manipulació de la indústria cultural o la complicitat vers ella de les polítiques culturals per part de l'Administració. Potser creurem que no sempre tenen raó, però, en tot cas, ajuden a posar en crisi certes estructures sociopolítiques, una cosa del tot necessària si no volem caure en l'esclerotització social. L'esperit de revolta, que ells tenen, és útil si volem millorar coses absolutament inamovibles. És per aquesta raó que bona part del teatre i de les accions teatrals que plantegen aquestes companyies d'esperit anarquista són de les més subversives del panorama teatral. La resta de circuits, a excepció del quart, és limiten a no posar en crisi l'imperant *statu quo*.

Hem fet aquesta divagació per explicar una mica l'entorn que envolta l'espectacle que aquí analitzarem i que porta per títol *Realidades avanzadas*. Aquest muntatge va ser presentat a l'Aula Magna de la Facultat de Filosofia i Història de la Universitat de Barcelona, els dies 28, 29 i 30 de març de 2007, sota la direcció de Simona Levi i Marc Sempere. Hem de dir que la italiana Simona Levi és una de les activistes teatrals més interessants del panorama teatral al nostre país, ja que, amb la Sala Conservas, va venir a ser l'origen del quart circuit de sales de teatre.

A causa de la proximitat entre algunes d'aquestes sales del quart circuit i d'altres del cinquè, Simona Levi, creadora d'un dels festivals d'arts escèniques independents més interessants de Barcelona i que porta el nom d'Inmotion, ha realitzat un espectacle que vol ser portaveu teatral de les lluites de certs moviments socials i que —ens identifiquem o no amb aquests moviments— denuncien uns temes que ens afecten a tots, ja que tots som víctimes del capitalisme especulatiu, i això, a casa nostra, ha acabat per afectar-nos a diversos nivells: des dels salaris precaris i la desprotecció vers l'habitatge fins a l'especulació cultural.

Amb el títol futurista de *Realidades avanzadas*, es fa, mitjançant una paròdia còmica de la democràcia participativa, una denúncia del problema de l'habitatge i el control social sobre l'espai públic i la propietat immaterial. La gènesi d'aquest muntatge va ser la d'un vídeo que van penjar a YouTube a l'octubre de 2006, amb el mateix nom que ara té l'espectacle. El vídeo, en format de ficció i amb imatges reals gravades amb càmera oculta, mostra l'entramat d'immobiliàries i entitats financeres que, amb la complicitat de les administracions, practiquen de manera generalitzada la violència immobiliària i urbanística i fan impossible l'exercici del dret constitucional a un habitatge digne. El vídeo en qüestió va rebre més de 8000 visites en dos dies i va estar en el rànquing dels més visitats a Espanya. A partir d'una roda de premsa, que van donar pocs dies després els membres del «Taller contra la violència immobiliària» i on es va veure l'esmentat vídeo, les aparicions a la premsa van ser massives. Poc després, a petició de «La Caixa», YouTube va censurar el vídeo a contrapèl de la filosofia d'aquesta pàgina web de continguts lliures.

Realidades avanzadas parteix d'una situació possible: les autoritats convoquen un grup de ciutadans i ciutadanes per prendre decisions cabdals a causa que la ciutat ha estat presa per milers de manifestants en actitud hostil, els quals reivindiquen els seus drets. Els ciutadans reunits —el públic— són fotografiats just abans d'entrar a la sala per a la seva correcta identificació. També reben quatre cartolines, cada una d'elles d'un color diferent, per a quan toquin les votacions.

Comença el ple presidit per dues representants de les autoritats polítiques. En primer lloc, es procedeix a la presentació d'un reportatge videogràfic origen de la revolta. A continuació, es demana als ciutadans presents —el públic—, que responguin a un qüestionari sobre l'habitatge.

A partir d'informacions i referents legals contrastats amb professionals del ram, al llarg del muntatge, es van denunciant de manera corrosiva diverses problemàtiques socials. Estem, per tant, davant d'un format, poc freqüent avui dia, com és el del teatre-document. Poc freqüent, perquè no interessa la seva existència, ja que continua provocant recels, com va succeir a Madrid amb *Lorca eran todos* de Pepe Rubianes. El teatre-document el va impulsar Erwin Piscator com a teatre d'agitació política. És un teatre que cerca la denúncia, la reflexió i l'agitació —si pot ser la revolta— per part del públic; és, en el seu sentit més genuí, teatre polític. *Realidades avanzadas* s'inscriu dins d'aquest registre: didàctic i de provocació en relació amb el que critica.

A l'espectacle trobem, en primer lloc, una crítica irònica a l'especulació en l'habitatge per part d'empreses immobiliàries i de la banca com «La Caixa», propietària de bona part de les finances, els crèdits, les hipoteques i les accions empresarials de Catalunya. Després d'haver ensenyat, en càmera oculta, casos reals de violència immobiliària exercida per les empreses del sector, com el *mobbing* en contra de llogaters de tota la vida, el muntatge passa a denunciar la llei cívica implantada fa pocs anys per l'Ajuntament de Barcelona. S'hi indiquen, principalment, el classisme i els interessos creats en relació amb aquesta controvertida llei per finalment fer una aguda observació vers la destrucció de la cultura a mans de les multinacionals o de l'SGAE. S'insisteix molt en aquesta darrera societat que es fa dir democràtica i on només poden votar el 10% dels seus socis, que són aquells que més guanys hi aporten, cosa que demostra que en cap cas l'SGAE no defensa els interessos dels creadors, sinó únicament les elits de la gestió i creació artística, aquelles que formen part de l'entramat de la indústria cultural, a voltes més especulativa.

En definitiva, el muntatge posa en crisi els valors del capitalisme, que són aquells que es conformen amb l'especulació, des de la física —l'habitatge i l'urbanisme— fins a l'espiritual —la cultura—. Pretén denunciar una xarxa d'interessos creats que afecten no solament l'àmbit econòmic i l'espai social, sinó que tenen el seu origen en el sector polític i mediàtic. Mediàtic, perquè, com bé mostren en un dels vídeos, la *mass-media* desinforma en els millor dels casos. I polític, en denunciar una falsa democràcia participativa, en la qual la societat de l'espectacle l'ha sotmès a la més profunda de les frivolitats manipulatives; d'aquí la funció que fan les dues actrius —Judith Saula i Elisa Blanco— que, en una interpretació força natural, reproduïxen perfectament bé la hipocresia de la política contemporània, en jugar tothora amb els assembleïstes-espectadors, que, en teoria, només en teoria, tenen poder de decisió en unes votacions que al final no serveixen per a res.

Per tots els aspectes aquí esmentats, *Realidades avanzadas* fa una crida als drets més inalienables que la legalitat disposa sobre els seus polítics, com són: el dret a un habitatge digne, el dret a una veritable democràcia participativa, el dret a la llibertat d'expressió i el dret a una cultura lliure no intervinguda per cap agent polític o econòmic.

Presentat tot plegat, a nivell de posada en escena, de manera austera, l'espectacle aconsegueix els objectius de didacticisme i de denúncia mitjançant la ironia. L'observació més negativa que hi podríem fer és la manca d'una major contundència en les seves crítiques; potser hi falta

més sarcasme, ja que el sarcasme ajuda a sacsejar de manera més violenta que la ironia les consciències, però això ja és una opinió personal. Tot i així, estem davant d'un espectacle inusual, que s'atreveix a dir coses i dir-les clarament. Cal esperar que propostes d'aquest tipus vagin a més, perquè voldrà dir que els moviments altermundistes al nostre país estan organitzats i amb força, cosa del tot profitosa si volem tenir un país socialment més just.

A manera de reflexió final, podríem dir que és bo que hi hagi comèdies blanques a la cartellera tradicional, però, quan manquen espectacles d'aquestes característiques, vol dir que possiblement la cartellera, per la raó que sigui, està mancada d'una major llibertat d'expressió. La democràcia és un procés que no s'acaba mai, ara és hora que els programadors de les sales tradicionals s'atreveixin a donar cabuda a aquest tipus de muntatges, només així ajudaran a democratitzar, una mica més, la cartellera de Barcelona; altrament, voldrà dir que volen mantenir un *statu quo* que no ajuda a desenvolupar ni les arts ni la cultura en general i el pitjor de tot, traeix l'esperit que ha fet sempre gran el teatre, com és la lluita i la defensa per la llibertat.